

Susitarimai, padedantys sėkmingai mokytis kiekvienam vaikui

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETO
SVIETIMO
AKADEMIJA

prof. dr. Daiva Jakavonytė-Staškuvienė, Vytauto Didžiojo universitetas
Vilnius

Šiuolaikiniame pasaulyje kiekvienam asmeniui būtini gebėjimai

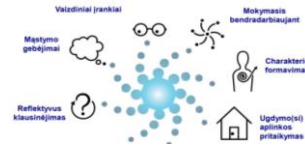
Susikaupimas ir savikontrolė
Empatija

- Bendravimas ir bendradarbiavimas

Kritinis mąstymas
Iššūkių priėmimas

- Inicijatyva

Kaip galime pasiekti, kad kiekvienas vaikas galėtų ugdytis?

**SVARBŪS MOKYKLOS BENDRUOMENĖS
SUSITARIMAI. KOKIE?**

Įtraukusis ugdymas reiškia, kad **visi vaikai**, kad ir kas jie būtų, **gali išmokti kartu toje pačioje mokykloje**. Tai reiškia, kad **reikia pasiekti visus besimokančiuosius** ir pašalinti bet kokias kliūtis, kurios gali riboti jų dalyvavimą ir pasiekimus (UNESCO, 2021).

UNESCO. (2021). *Planifier l'éducation et planifier le futur*. Repéré à : <http://www.iiep.unesco.org/fr/education-inclusive>

TEIGIAMA EMOCINĖ APLINKA – raktas į kiekvieno vaiko prakalbinimą

- Ugdymo procese **naudingiausia ir prasmingiausia taikyti** tokius **metodus, kurie padeda sukurti teigiamą socialinę ir emocinę aplinką** (pagal Auger ir Le Pichon, 2021).

Auger, N., Le Pichon, E. (2021). *Défis et richesses des classes multilingues*. Construire des ponts entre les cultures. ESF Sciences humaines.

KULTŪRIŠKAI JAUTRI PEDAGOGIKA – skatina

lygybę ir įtrauktį

Svarbu, kad ugdymo komanda ir šeima dirbtų kartu ir skatintų testų valstybinės kalbos mokymąsi, o namuose ir toliau vartoti gimtąją kalbą. Pavyzdžiui, namuose skaitomos knygos gimtąja kalba. Taip pat **patirtimi, kai skaitoma kita kalba, reikėtų dalintis ir klasėje, mokykloje**. Vaiko žinios apie savo kultūrą ne tik sustiprina gimtosios kalbos išsaugojimo svarbą, bet ir **ugdo pozityvias nuostatas kultūrinio identiteto klausimu, stiprina savigarbą ir saugumo jausmą**.

Ugdamosios aplinkos, vedančios link kompetencijomis grįsto ugdymo, svarbiausi aspektai

Emocijos ir motyvacija kaip mokymosi svertai

Emocijos ir motyvacija kaip mokymosi svertai (1)

Mokiniai mokosi eksperimentuodami, taikydami moksliskai patvirtintus metodus, leidžiančius ugdyti psichosocialinius gebėjimus, tokius kaip **emocijų valdymas ar pozityvūs santykiai**, kartu siekiant kokybiško rezultato.

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETO
ŠVIETIMO
AKADEMIJA

Emocijos ir motyvacija kaip mokymosi svertai (2)

1. Emocijų valdymas: emocijų raiškos supratimas ir mokymasis jas valdyti.

Svarbu suprasti emocinio ugdymo poveikį pasirengimui mokytis ir išmokyti mokinius atpažinti savo emocijas, atliekant įvairius pratimus, kurie integruojami į įvairias ugdymo veiklas. Šios veiklos padeda suprasti emocijų vaidmenį, gebėti jas atpažinti, išreikšti ir valdyti.

Emocijos ir motyvacija kaip mokymosi svertai (3)

2. Malonių emocijų raiška ir ugdymas mokantis dalykinio turinio ir dalykinės kalbos.

*Ugdymo procese taikomi moksliai patvirtinti **nemalonių emocijų reguliavimo** ir mokinių **malonių emocijų skatinimo metodai** ir priemonės. Jei vaikas bijo garsiai skaityti arba bijo kalbėti, kai aplink yra tylu, mokosi iš lėto įveikti savo baimes, kalbėdamasis apie tai per netiesiogines veiklas. Pvz. taikoma refleksija, emocijų kortelės, pokalbis prieš arba po veiklos, pildomas asmeninis vaiko dienoraštis.*

Emocijos ir motyvacija kaip mokymosi svertai (4)

3. Motyvacijos skatinimas klasėje

*Mokant bet kurios klasės mokinius nustatomi veiksniai, kurie motyvuoja vaikus mokytis dalykinio turinio ir dalykinės kalbos. Siekiama suprasti tris pagrindinius psichologinius poreikius, kuriais grindžiama motyvacija: **savarankiškumo, turimos kompetencijos ir socialinio konteksto**. Atsižvelgiant į visus tris šiuos poreikius kuriama užduočių ir veiklų sistema konkrečiai besimokančiųjų grupei arba asmeniui. **SVARBU**, kad kiekvienas besimokantysis būtų skatinamas už sritį, kurioje jam reikia dėti pastangų.*

Emocijos ir motyvacija kaip mokymosi svertai (5)

4. Motyvacijos ir tikslų siekimo ugdymas

Kartu su vaikais kalbamasi apie klasėje taikomą motyvavimo sistemą, ugdymo tikslus. Svarbu, kad tiek ugdymo tikslus, tiek motyvavimo būdus išsikelia kiekvienas mokinys individualiai ir su mokytoju aptaria veiksmus, kuriais jis sieks savo tobulėjimo. Šie elementai ne tik taikomi ugdymo procese, bet ir sistemingai aptariami su mokiniu, analizuojant, kaip jam sekasi, kiek buvo dėta pastangų ir pan.

Emocijos ir motyvacija kaip mokymosi svertai (6)

5. Veiklos aptarimas

Ugdymo procese taikomas grįžtamasis ryšys apie per savaitę taikytus metodus, naudingas priemones, klausinama vaikų nuomonės, kuriamos savęs motyvavimo ir teigiamo nusiteikimo skatinimo atmintinės.

Motyvacinio sistema: taškai ir prizai

Mokiniai už skaitymą pamokų ar pertraukų metu renka taškus (reikia skaityti bent 10 min., 10 min. – 5 taškai). Sukaupus taškus keičia į prizus. Taškai gali būti žymimi sistemoje „Class Dojo”.

Skaitome ir renkame taškus

10 t. – renkuosi per pertrauką piešti ant lentos. 	50 t. – renkuosi pertraukos metu būti DJ.
30 t. – staigmena nuo mokytojos. 	50 t. – diena be namų darbų.
40 t. – arbata su mokytoja. 	100 t. – renkuosi dieną sėdėti šalia pasirinkto draugo.
50 t. – renkuosi pertraukos metu naudotis telefonu. 	100 t. – renkuosi pravesti savo klasės draugams pasirinktą pamoką.

Projektais grindžiama pedagogika, orientuota į aktyvią mokinių veiklą

Projektais grindžiama pedagogika, orientuota į mokinių aktyvią veiklą (1)

Pabrėžiami konkrečiomis užduotimis grindžiamos pedagogikos ir mokymosi atliekant užduotis aspektai. Siekiama, kad mokiniai spręstų tikslingas mokymosi situacijas, t. y. jų veiksmai būtų nukreipti į problemos sprendimą ir (arba) „objekto ar produkto“ sukūrimą. Tam reikia pasitelkti keletą išteklių: vidinių (kultūra, žinios, patirtis ir t. t.), išorinių (metodinės priemonės, protokolai, veiklos lapai, dokumentai, kiti šaltiniai ir t. t.), kuriuos mokytojas turėtų mokiniams parengti. **Atlikę užduotis mokiniai pristato sukurtus darbus, aptaria procesą.**

Projektais grindžiama pedagogika, orientuota į mokinių aktyvią veiklą (2)

1. Skirtingų požiūrių susiejimas mokant tam tikro dalyko arba kelių dalykų.

Mokiniam siūloma didaktinė veikla, kai tariantis nustatomi tikslai, uždaviniai, laukiami rezultatai ir jų atlikimo metodika. Pritaikomas tam tikras aktyvaus mokymosi metodas ar mokinių pasirinkta strategija.

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETO
ŠVIETIMO
AKADEMIJA

Projektas grindžiama pedagogika, orientuota į mokinių aktyvią veiklą (3)

2. Motyvuojanti ir įtraukianti veikla

Mokiniai mokosi teoriją taikyti praktinėse veiklose, aktyviai mokydami, analizuodami, tyrinėdami, darydami išvadas. Be to, veiklos metu pasirenkamos mokinius motyvuojančios mokytis priemonės, nes motyvacija pripažįstama kaip mokymosi varomoji jėga.

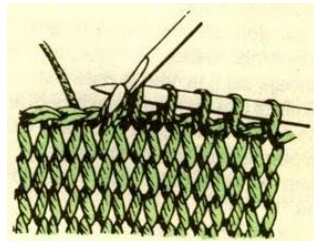
Projektas grindžiama pedagogika, orientuota į mokinių aktyvią veiklą (4)

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETO
ŠVIETIMO
AKADEMIJA

3. Dalykinio turinio skirstymas į dalis bei tam tikrų dalių siejimas į visumą

Mokiniai supažindinami su dalykiniu turiniu parodant, kaip šis turinys yra pristatomas kituose dalykuose, kokiais požymiais siejamas tarp dalykų, kas skiriasi ir kodėl taip yra. Be to, mokiniams pristatomi ir bendradarbiavimo vaidmenys, kai kiekvienas asmuo mokosi ne tik išpildyti jam priskirtą vaidmenį, bet ir įsisavinti turinį, už kurį atsakingi kiti jo komandos nariai.

Ūlos akis

Kas sieja šiuos paveikslėlius?

Projektais grindžiama pedagogika, orientuota į mokinių aktyvią veiklą (5)

4. Klasės heterogeniškumo valdymas

Dažnai naudojama projektais grindžiama pedagogika siejama su sudėtingų užduočių sprendimo būdais. Mokytojas parinkdamas konkrečiam vaikui veiklą, permąsto mokinio asmenines patirtis, kad galėtų užduotį pateikti suasmenindamas, atsižvelgdamas kontekstualiai. Pedagogai tardamiesi ieškoti būdų, kaip suteikti mokiniams galimybę dirbti savarankiškai ir bendradarbiaujant.

Projektais grindžiama pedagogika, orientuota į mokinių aktyvią veiklą (6)

5. Projekto ar kitų atliktų sudėtingų užduočių pristatymas

*Mokymosi pagrindas yra **pats savarankiškai besimokantis mokinys**. Mokiniai skatinami kurti projektus, taikant užduotimis pagrįstą metodiką, apimančią: **tikslus, planavimą, kokybiško darbo (kaip rezultato) kriterijus, įgyvendinimo formą, laikotarpį, užduočių eigą, sudėtingumą ir sistemingumą, gauto rezultato apibendrinimą ir pristatymą**. Svarbu fiksuoti ir reflektuoti ne tik rezultatus, bet ir procesą, kylančias diskusijas, problemines situacijas ir jų sprendimo būdus.*

Du vieno Lietuvos miesto skirtingų mokyklų atvejai

1 mokyklos atvejis (2021 metų rudenį)

Mokykloje sudarytos sąlygos mokymuisi skaityti ir šio gebėjimo nuolatiniam ir sistemingam stiprinimui: mokyklos bibliotekoje yra po 4-5 skirtingų knygų komplektus, kurias gali skaityti vienu metu visi klasės mokiniai (yra po 25 vienodas knygas), kiekvienai klasei, atsižvelgiant į mokinių amžiaus tarpsnį. Mokytojai, turėdami tokią bazę, gali kurti įvairias mokymosi skaityti veiklas, kai pasitelkiama vienos knygos skaitymo strategija.

Knygos kas dvejus metus atnaujinamos, biblioteka papildoma naujais komplektais.

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETO
ŠVIETIMO
AKADEMIJA

2 mokyklos atvejis (2021 metų rudenį)

Lankiausi mokyklos, kurioje atlieku praktiką, bibliotekoje. Šiek tiek likau nusivylusi, nes biblioteka knygų įvairovė ir gausa nepasižymi, todėl skatinti vaikus skaityti bus sudėtinga. Mažai naujų, pradinukus dominančių, knygų. Norimos knygos reikia laukti ilgoje eilėje.

Vietoje išvadų...

- Susitarkite dėl pačių mažiausių sprendimų, kuriuos galima priimti artimiausiu metu, pavyzdžiui, įsigyti naujausių knygų rinkinių kiekvienai amžiaus grupei, kad 3 ar 4 knygas vienos klasės mokiniai galėtų skaityti vienu metu.
- Susitarkite, kaip mokyklos lauko aplinką galima išnaudoti ugdymo tikslams, kaip būtų galima sukurti mokymosi erdves mokyklos kieme ir jas įveiklinti taip, kad jose nuolatos vyktų ugdymo procesas.

Ačiū!

daiva.jakavonyte-staskuviene@vdu.lt